

ПУТОВАЊЕ КРОЗ НОЋ

Кад погледате у назад, шта видите? Ништа. А кад погледате напред? Тек онда ништа. Тачно. Тако је то.

Било је три сата ноћу и падала је киша. Воз се нигде није заустављао. Видела су се некаква светла али се није могло са сигурношћу тврдити да ли се радило о кућама или звездама.

Шине су биле шине — а зашто их наводно нема на небу?

Париз је био негде на крају пута. Који Париз? Световни — с кафеима, зеленим аутобусима, фонтанама и прљавим зидовима? Или небески? Купатила са теписима по поду и погледом на Bois du Boulogne? Под плавим светлом сапутник је изгледао још блеђе. Његов нос је био прав, усне уске, зуби претерано ситни. Коса равно зачешљана, као морски пас. Недостајали су му бркови. Могао би да дуби на носу. Испод одеће је мокар. Зашто не покаже зубе?

После оног „тако је то“, ништа није рекао. Повукао је црту испод рачуна. Сад луши.

Кожа је сива, то је јасно — и затегнута, кад се чеше пуца. У шта гледати? он има само једно лице и кофер. Шта носи у коферу? Алат? Тестеру, чекић и длетло? Можда и бургију? За шта му треба бургија? Да буши лобање? Из њих пије пиво. Кад их очисти, офарба их. Хоће ли и моје лице офарбати? Којим бојама? Воденим или уљаним? И зашто? Деца се за ускрс играју љускама од шарених јаја. Његова с лобањама.

Дакле, рече он необавезно и угаси цигарету. Дакле, како би било?

Не знам, рекох. Не могу да се одлучим. Зар он не разуме шалу?

Нешто сте неодлучни, рече. Одлучите се сад, за пола сата ћете ионако спавати и онда ћу моћи да радим шта хоћу.

Ноћас нећу спавати, рекох, упозорили сте ме.

Опомена Вам ништа неће помоћи, рече. Између три и четири свако је у стању привидне смрти. Ви сте образован човек, требало би то да знате.

Знам, али могу да се суздржим.

Између три и четири, рече човек, и поглади брк, који је тек требало да му израсте, смо сви у пластичној кеси, ништа не видимо и ништа не чујемо. Тад умире свако.

Умирање је одмор, после четири се будимо и терамо даље. Иначе људи не би могли толико да издрже.

Не верујем Вам ни реч, не можете ме истестерисати. Не могу Вас појести таквог, каже он. Морам да тестеришем. Прво колено, затим руке, па главу. Све по реду.

Шта радите са очима?

Исисам их.

Може ли се ушна шкољка сварити или су и у њој кости?

Костију нема, али су жилаве. Ја не једем све, мислите ли да сам свиња?

Морски пас, мислим.

Могло би се рећи. Значи признао је. Морски пас, знао сам. Он је Морски пас. Зашто говори немачки? Морски пси говоре дански и нико их не разуме.

Зашто не говорите дански?

Ја сам рођени Сант Полтнеранац, рече он. Код нас се не говори данеки. Изговори, наравно да му требају изговори. Можда је из Сант Полтнера, има код нас и таквих.

И живите у Француској?

То би требало да Вам буде свеједно, рече. За пола сата Вас више неће бити. Знање има смисла ако човек има и будућност, али у Вашем положају...

Свакако да је луд, али шта се може. Купе је закључао (одакле му само кључ?), Париз никад неће доћи. Изабрао је право време. Ништа се не види и пада киша, наравно да ме може убити. Ко се плани, мора да прича. Молим Вас опишите ми то још једном. Молба ће пријати његовој сујети. Убице су болесне, болесни људи су сујетни. Молба пали.

Дакле, прво долази дрвени чекић на ред, рече он, било је као у школи... Глушим ученицима све мора двапут да се објасни. Глупост је такође страх, учитељи деле шамаре или цифре.

Затим, после дрвеног чекића, долази бријач, крв мора напоље, бар највећи део, ионако човек умаже уста од цигерице; а онда долази тестера. Да ли одсецате ногу код колена или у куку? Најчешће у куку, понекад у колену. Кад имам времена у колену.

А руке?

Руке никада у лакту, увек код рамена.

Зашто?

Можда из навике, не питајте ме. Надлактица, углавном, има мало меса, код Вас скоро ни мало, а и ружно изгледа. Како Ви једете пилећу коленицу?

Човек је био у праву.

Људождер већ зна како се једу људи. Користите ли зачине?

Само со. Људско месо је слатко, то и Ви знате. Ко ме би се донатало слатко месо.

Отвара кофер. Не, вичем, још не спаваам. Не плашите се, зечићу, хтео сам само да Вам покажем да се не шалим. Тражио

је нешто по алату. У коферу је стварно било само пет алатки, на гомили. Кофер је био мали, такве носе и лекари, само што су њихови инструменти прикачени за шлишани поклопац. Овде су лежали на гомили. Чекић, тестера, длето и клешта. Једноставан столарски алат. Била је ту и нека крпича. У њу је био умотан сланик. Једноставан сланик, какве можете видети на столу сваког јефтиног ресторана. То је пегде украо, кажем себи. Он је лопов.

Потурио ми је сланик под нос. У њему је била со. Истресао је нешто соли на мој длан. Пробајте, рече, изврсна стона со. Видео је љутњу у мојим очима, остао сам без речи. Смејао се. Ситни зуби су били одвратни.

Да, рече и поново се насмеја, кладим се да Вам је драже да будете живи осољени него мртви и поједени.

Затворио је кофер и запалио нову цигарету. Било је пола четири. Воз није ишао, летео је, али и поред тога на крају неће бити никаквог Париза. Ни световни ни небески. Био сам у клошци. Свако мора да умре. Зар је начин толико важан? Човек може бити прегажен, случајно устрељен, да га задеси срчани удар, да умре од старости или од рака плућа, што данас и није тако редак случај. Човек мора некако да сконча. Зашто не бити поједен од неког лудака у брзом возу Ница—Париз?

Све сама сујета, само сујета. Умрети се мора, само нико то не жели. Живети се не мора, али сви желе да живе. Само оно најопходније је важно. Велике рибе једу мале, славуј једе прве и поред тога пева тако лепо, мачке једу мишеве и нико није због тога убио неку мачку — све једе све, да би остало у животу, људи једу људе, шта је ту неприродно?, да ли више боли ако се каже „боли“? Животиње не плачу, људи плачу, кад им умре неки рођак, али приликом сопствене смрти, шта ту вреди плач? Зар толико волимо себе? Онда је то сујета. Приликом сопствене смрти не може да нам пренукне срце. Тако је то. Постало ми је пријатно. Ту је неки лудак и жели да ме поједе. Он бар жели нешто. А шта ја желим. Не желим никога да поједем, да ли је то можда поштеније? Шта преостаје ако се не жели оно што би требало да се чини?

Ако се не чини оно што је одвратно, шта се дешава са одвратним? Остаје нам у панталонама. Човеку из Сант Полтнера ништа не остаје у панталонама. Он гута.

Неки глас говори тихо, и звучи скоро нежно: Ето, видите, полако постајете поспани, то је од размишљања. Шта очекујете од Париза? И Париз је само град. Ко Вама треба и коме Ви требате? Идете у Париз. Па шта? — Од сношаја и пијанчења нећете бити срећнији. А од рада још мање. Од новца немате ништа. Од живота само срање. Можете мирно да заспите. Нећете се пробудити, то Вам обећавам.

Али ја уопште не желим да умрем, шапућем. Још не. Желим у Париз . . . да шетам.

Шетња по Паризу? Велика ствар. Од тога ћете се само уморити. И онако има много шетача који разгледају излоге. Ресторани су препуни. Јавне куће такође. Ви сте у Паризу сувиши-

ни. Учините ми услугу — заспите. Ноћ не траје вечно, и онда морам све брзо да прогутам, па ће ме још и стомак болети од Вас.

Морам да Вас поједем. Као прво, гладан сам, а као друго, допадате ми се. На самом почетку сам Вам рекао да ми се допадате, а Ви сте мислили да сам педер. Сада знате. Ја сам обичан људождер. То није позив, то је нагон. Човече, схватите: сад имате разлог. Ваш живот има смисао, управо због мене. Верујете да је то случајно што сте ушли у мој купе? Ништа није случајно. Не верујете? Посматрао сам Вас како сте у Ници шетали пероном. Затим сте ушли у мој купе, баш у мој купе. Зато што сам леп? Ни говора. Да ли је морски пас леп? Сели сте у мој купе јер сте знали да ће овде бити занимљиво.

Тихо је отворио свој мали кофер. Извадно је дрвени чекић и поново затворио коферчић. Дрвени чекић је чврсто држао у руци. Па, хоћете ли? рече.

Одмах, рекох, одмах. Изненада сам устао. Бог зна како, али стајао сам на ногама и испружио руку. Танка жица је пукла, пломба је пала, воз се тресао и цвилео. Чула се вриска из суседног купеа. Човек из Сант Полтнера је журно сакрио чекић у кофер, узео капут и у трену је био на вратима. Откључао је врата и осврнуо се: Жао ми Вас је, рече. Ова глупост ће Вас коштати десет хиљада франака. Будни, сада ћете морати пешке до Париза.

Људи се окупљају око купеа, појављују се и кондуктер и полицајац. Два војника и нека трудна жена ми прете песницама.

Морски пас из Сант Полтена је већ напољу, испод мог прозора. Нешто виче. Отварам прозором: Ала сте се избламиралли, довикује, за цео живот. И такви желе да живе. Пљуцнуо је, слегао раменима и са кофером у десној руци пажљиво сишао низ насип и изгубио се у мраку. Попут неког лекара који жури на порођај.

Са немачког превео:

Никола Б. ЦВЕТКОВИЋ